

Z drobností upozorňuji jen na to, není-li lépe odvozovati slovo anthropocentrický z lat. známého centrum než z centron(!) 40, monofyletism z fyle než z fylon 56, neb dokonce z fylum(!) 196, proč již neuvésti monos místo mono 56, proč nepsati důsledně správně Schopen hauer místo Schopenhauer, Watson místo Wattson atd. Tomáš Akvinský narodil se r. 1225, a ne roku 1205, atd. Je sice praktické citovati jména autorů v nominativě, ale lze-li tak správně činiti po předložce, jako: citováno z J. Jeans, Vesmír kolem nás, podle Kuhlenbeck, ze Saska-Groh a j., jest pochybné. Snad by bylo dobře vložit dvojtečku neb jiné znaménko, aby mohlo jméno zůstatí v nominativě. Ovšem tyto drobnosti jsou míněny jako upozornění po formální stránce pro druhé vydání neb díly. Kl

Anton Jurovský: Psychologia. Vydala Matica Slovenská 1942, 384 stran. Cena Ks 120.—.

Jako spolupracovník bratislavského psychotechnického ústavu publikoval autor psychologická pojednání již od roku 1934 (pod dřívějším jménem Weiss-Nägel). „Možno očekávat, že po obsazení katedry psychologie na Slovenskej univerzite autorom tejto knihy r. 1939 a ďalším účinkovaním dnés už štátneho psychotechnického ústavu sa psychologická práce rozvíja aj u nás náležite.“ Nemaje předchůdců ani učitelů*) — jak praví — předsevzal si přece napsat učebnici. Za základ si volil známé učebnice psychologie, Fröbesovu I. 1923, II. 1929, Ebbinghausovu (vyd. Dürr 1911, Bühler 1919), Sternovu 1935, Murphyho 1935 a j. a doplňoval v jednotlivých kapitolách novějšími pracemi. Seznam literatury má 558 čísel. Látka je rozdělena do deseti kapitol: I. Psychologia ako veda. II. Vnímání. III. Představy. IV. Paměť. V. Myslenie. VI. Fantázia. VII. Pozornosť. VIII. City. IX. Vůľa. X. Osobnosť.

V tomto referátu nemůžeme probírat obsah do podrobností; všimneme si hlavně toho, jak autor dbá novějších prací. Při definici duševních jevů se J. staví na staré dualistické stanovisko kartesiánské (vidím-li knihu, je to jev jen duševní), ač cituje správný názor W u n d t ů v (pokud jde o vjemy), že předmět psychologie a přírodních věd je týž, jenže v psychologii se bere obsah zkušenosti v jeho vztazích k subjektu. Ač se J. hlásí k psychologii útvarové, přece toto stanovisko uplatnil jen v několika málo odstavcích (vnímání pohybu § 16, vnímání celkov § 18, asociácia predstav § 25). Rozlišení představ od vjemů (§ 20) je neúplné, poněvadž není uveden základní rozdíl, totiž dojem skutečnosti, který máme u vjemů, ale který chybí u představ. V kapitole o paměti není zmínky o paměti útva-

*) Je nutno uvéstí na pravou míru autorovo tvrzení, že „dosiaľ sa psychologia ako veda na Slovensku nepestovala. Nemáme teda predchodcov ani učiteľov“ (str. 5) a podobně na str. 40: „autori, zaoberajúci sa otázkami filozofickými alebo pedagogickými, často narážali aj na otázky psychologické. Avšak odborná psychologia sa na Slovensku nikde nepestovala. Význačný je s tejto stránky rok 1928, v ktorom bol založený v Bratislave psychotechnický ústav pod vedením pražského psychologa J. Stavěla. Založením ústavu sa získalo fórum pro pestovanie odbornej psychologie a zároveň aj možnosť výchovy odborných psychologov.“ Sám se počítá mezi pracovníky tohoto ústavu. Opravuje tedy Jurovský sám další větou své dřívější tvrzení. Ale nejen to. Na filosofické fakultě bratislavské přednášel pravidelně psychologii a konal speciální seminář psychologický, a to v duchu odborně vědeckém, od svého příchodu v r. 1926/27 prof. Jos. Tvrďý. Autor ho neuvádí, ač byl jeho posluchačem i členem jeho semináře. Od r. 1937 působil pak také Stavěl jako docent psychologie na této fakultě. Hoření tvrzení autorovo vztahuje se tedy jen na doby dřívější. Kl

rové jakožto mezistupni mezi paměti mechanickou a logickou (příslušná práce je však v seznamu literatury). Kdežto kapitola o myšlení je v uvádění novějších výzkumů dosti úplná, jsou v kapitole o fantasmii (na niž vůbec mají psychologové různé náhledy) zařazeny také krátké odstavce o snech a o hře, které by zasluhovaly podrobnějšího projednání. K výkladům útvarych psychologů o pozornosti (viz Kratina, Úvod do celostní a tvarové psychologie s. 62) se staví J. kriticky a přejímá fenomenologii pozornosti od Sterna. V psychologii citů je sice Krueger v seznamu literatury, ale v textu není zpracováno ani to, co od něho převzal Stern. V kapitole o vůli jsou uvedeny i novější významy Achovy, Rohracherovy a velmi stručně i Lewinovy. Kapitola o osobnosti se člení na úvod (citován Lersch, Allport), odstavec „Pojem osobnosti“ (Allport, Stern) — zde (str. 310) je nedorozumění: Lewin praví, že osoba je útvar, míní tím však prožívání osoby, ne, jak by se zdálo z textu, osobnost jakožto organizační dispozice — odstavec „Metódy výskumu osobnosti“, „Výstavba osobnosti“ (Klages, McDougall, Rothacker a j.). Sám autor praví, že osobnost je systém návyků (to je přece jen jedna stránka dispozice!). Následují podle třídění Helwigova odstavce „Typy osobnosti“ (ze starších systémů není náležitě oceněn Paulhan; dále je řeč o Sprangerovi a Jungovi), „Vysvětlovací systémy osobnosti“ (Kretschmer, Jaensch), „Systémy hlbkovej psychologie“, „Možnosti a obmedzenia ps. osobnosti“.

Autorova metoda, převážně kompilační, je při dnešním stavu psychologie pochopitelná. Bylo by však žádoucí, aby uvádění starších názorů bylo omezeno, zvláště když jejich nedostatky jsou autorovi známy. Naopak by měly být reprodukovány názory novější podle prací v seznamu literatury uvedených, jak jsem upozornil výše. Dnes neexistuje učebnice psychologie, která by novější názory spojila se starými v jednotný a promyšlený celek. Proto má svůj význam i kniha Jurovského. Tardy.

Karl Pintschovius: Die psychologische Diagnose, 2. vyd. 1942, 161 str.

Autor je psycholog orientovaný lékařsky. Vyzvedá důležitost zjištění tělesného stavu pro duševní diagnosu — člověk je psychologickou jednotou. Zdůrazňuje, že psycholog musí především nazírat, přijímat bez reflexí celkový smyslový dojem z vyšetřovaného, vystihnout jeho atmosféru. Projevuje pochopení pro úkazy nevědomí, psychoanalytický význam sexuality pro osobnost. Výrazové metody spolu s jemným oťukáváním otázkami těší se jeho největší přízni, objektivistické testování podceňuje.

Knížka P. není soustavná; někde zabíhá do podrobností (na příklad prognosa sebevraždy, elektrické úkazy na kůži podle Rahnera a Schadmanna, výrazová metoda reprodukce telegrafovaných značek), jinde se jen lehce dotýká. Není přehledem diagnostických metod, ačkoliv jich uvádí řadu; nemůže být také návodem, jak se stát psychologem, ač věnuje kapitulu podmínkám psychologovy práce (intensita, ne extensita) a zabývá se tím, jak se mají dělat posudky (spíše umělecky než racionálně).

P. přesvědčuje čtenáře o tom, že psychologická diagnosa je umění, zakládající se na odborně vyškolené intuici. Zdůraznili bychom však, že teoretický podklad tohoto umění musí být objektivní, takže i méně nadaný se uplatní, omezí-li se na případy jednodušší. Tardy.

Klages contra Pophal. V dvojčísle 1.—2. svazku 63. „Zeitschrift für angewandte Psychologie und Charakterkunde“ (1942) podává zakladatel grafologie Ludwig Klages Randbemerkungen zu Pophals »Psychologie der Spannungserscheinungen in der Handschrift« (týž časopis sv. 60.) k článku, o kterém jsem zde psal.

Klagesovo pojednání má ráz zničující kritiky, při tom však chce vy-